

Kong Carl Johan

Taler

Nicolai Wergeland

Dato

28 april 1844

Sted

Eidsvoll kirke

- 1 Den 8de Dag i forrige Maaned blev en mærkelig Dag. Da faldt en Stjerne fra
Christenhedens Himmel, - da sluktes et Lys i Nutidens Menneskeslægt, - da
sluttedes et af de mærkværdigste Levnetsløb paa Jorden - da endte Carl Johan,
Sveriges og Norriges udvalgte Konge, et Liv fuldt af Bedrifter, gode Gjerninger
5 og ualmindelige Begivenheder. Denne mærkværdige og berømte Personlighed
kom til Verden i Staden Pau i det sydlige Frankrig, ved Foden af de høje
Pyrenæer-Fjelde, paa Grændsen af Spanien, den 26 Januar 1764; og paa sin
Fødselsdag den 26 Januar 1844 faldt han paa Syge- og Dødsleiet, hvor han efter
40 Dages Lidelser, med Navnet Oscar paa sine Læber og Gud i Sjelen, stille
10 hensov den 8de Marts om Eftermiddagen kl. 4.

- I den Anledning ere Skandiens Gudshuse fulde af Sørgesange og Sørgetaler; og
Menighederne i de tvende forenede Riger samles i sine Templer, for at udøse sin
Bedrøvelse for Gud; og enhver vil sætte sin Blomst om den værdige Folkefaders
15 Urne.

- Skulde ikke ogsaa vi dele den almindelige Landesorg? Skulde vi uden Deeltagelse
see Taaren paa Kong Oscars Kinder? Skulde vi ikke følge den ømme og
taknemmelige Søn, som vinker os til at nærme os med stille Ærefrygt en elsket
20 og ædel Faders Gravsted? Var den Hensovede Oscars Fader alene? Nei han var
ogsaa Folkenes Fader, ligesom en Gud, som et Forsyn paa Jorden.

- Et Folk, som ærer sin Konge oprigtig og med Grund, ærer sig selv. Frygter Gud
og ærer Kongen, hedder det i Gudsord. Her ere begge Dele forenede. Vi kunne,
25 Gud skee Lov, med Grund og af Oprigtighed ære vor afdøde store Konge, og
ikke, som ellers ofte skeer ved saadanne Begivenheder, falsk, hykkelsk og
smigrende. Vor Samling idag i dette lille Gudshuus er ikke blot og bar en
Æresbevisning imod en borttrykket Dødelig, men det er en Guds frygt. Det er en
Gudsdyrkelse; thi ære vi Kongen ved denne Sørgefest, saa skeer det dog kun,

fordi han var en Guds Tjener os til det gode, fordi han var en Guds Engel,
udsendt til at bryde Lænkerne af vore Hænder, fordi han var et Redskab for det
velgjørende Forsyn. Ære vi Kongen ved denne Sørgefest, saa skeer det dog med
erkjendtligt Hensyn til alle de Velgjerninger, Gud har tildeelt os ved den
35 Folkenes Hyrde, han nu har indkaldt til det bedre, og med Tak og Lov til Gud
og vor Herres Jesu Christi Fader, som efter sin store Barmhjertighed haver
igjenfødt os til et levende Haab formedelst Jesu Christi Opstandelse fra de
Døde, - og med Tanken vendt til Graven, Døden, Dommen og Evigheden, som
Konge og Bonde skal gaae imøde. Det har derfor Herrens Bifald og Velbehag, at
40 vi hellige en Time i Templet til Carl Johans højlovlige Minde; det er Guds frygt;
det er Gudsdyrkelse.

Andagten fængsles til Carl Johans Gravsted af menneskelig Deeltagelse, af from
Taknemmelighed, af undersaatlig Hengivenhed, og af kristelig Viisdom.

45 Salomon siger: Den Viser Hjerter er i Sørgehuset. Ja, mine Andægtige, - derude,
hvor de sorte Skrin nedsættes, - der, hvor Menneskebenene rasle, - der, hvor
Duggen paa Jorden er Efterladtes fælte Taarer - der er Viisdommens Skole, der er
Andagtens Helligdom. Der tale Stenene, Liigstenene, til de Forhærdede, - der
taler visnede Blomst paa Gravhøien til den letsindige Ungdom; - der taler Støv
50 til Støv. Ikke uden Opbyggelse kunne vi sætte os ved nogen af de Afdødes tause
Hvilesteder. Hvorledes skulde vi da uden Rørelse, uden Opbyggelse, uden
mange Hjertets Betænkninger kunne nærme os i Tankerne det indviede Sted,
som gemmer Levningerne af en ædel Olding, og af en Monark, hvis Liv var saa
mærkværdigt, og for os, for tvende Nationer saa vigtigt, og hvis Død var saa
55 kristelig og salig?

I en tredobbel Henseende var den elskede Fyrste, som Gud nu har taget til sig,
højest mærkværdig. Først i Henseende til hans forunderlige Livsløb; dernæst ved
hans personlige Egenskaber; og for det tredje formedelst de af ham bevirkede
60 Statsforholde i Norden.

Det lyder som en Fabel, et Eventyr, og ikke som en historisk Sandhed i den
nyere Tid, at en simpel Borgers Søn, der begynder sit Liv som Kriger i de laveste
Rækker, føres gennem Ildsluer og Sværdsodder, gennem tusinde Farer, frem
65 fra Trin til Trin, indtil han bestiger tvende Kongestole og ender sit Liv med tro
Kroner paa Hovedet; har sin Vugge i en Privatmands Vaaningshuus ved de
fjerne franske Pyrenæer, og faaer sit Gravmæle i de kongelige Hvælvinger blandt
de nordiske Alper; - fødes i ordinære Kaar i Syden, stiger i 30 Aar, hersker i 25

70 Aar, elsket og beundret, som Konge i det høie Norden, over Folkeslag, i Sprog, i
Sæder, i Love og Skikke saa forskellige fra hans Fødestavns Beboere. Han var
ikke ved Stand og Arvefølge født til Konge. Alligevel var han født til Konge i en
høiere Betydning, i en ædlere Forstand. Guds alstyrende Forsyn lod ham nemlig
75 europæisk Kongerække; og han var født med kongelige Aands- og Hjertes-
Anlæg, med de Egenskaber, som gjøre en Mand værdig og dygtig til høieste
Magt; hans medfødte Dyder opløftede ham paa Tronen.

Hvor udmærket stod han ikke blandt alle og enhver saavel i Henseende til det
80 Udvortes som til det Indvortes. Det var et Legeme som af en Helt, en Heros. -
Hvo kunde see denne skønne, kraftige, høje, mandige Skikkelse, disse lynende
Øjne, denne smilende Mund, denne Høihed, denne Værdighed, denne
Majestæt i hans Holdning, i Forening med denne saa humane, fine og delicate
Nedladdenhed og den veltalende og aandrige Huldsalighed, hvormed han talte, -
85 hvo kunde see det, uden at studse og henrives?

I ethvert Forhold i Livet havde han indlagt sig Overordnedes og Underordnedes
Agtelse og Kjærlighed; paa ethvert Standpunkt havde han iagttaget de Pligter og
det Forhold, som egnede sig for samme, og derved lagt Grunden til hurtig
90 Stigen og Forfremmelse; saa at han var et slaaende Exempel for alle, hvorvidt
man kan bringe det i Verden, naar man i enhver lavere eller højere Stilling viser
Conduite, opfylder sine Pligter, tilfredsstiller alle Fordringer, og opfører sig
tilbørlig i alle Puncter. - Vor hensovede kongelige Olding havde og erhvervet sig
det elskværdigste Væsen, den fineste Verdensdannelse og dybeste
95 Menneskekundskab. Og de Dyder, som vække Dødeliges Beundring og
Hengivenhed, besad han i ualmindelig Grad, nemlig Mod og Tapperhed, lys og
hurtig Forstand, Snarraadighed og Aandsnærværelse. Men Hjertet var det
ædleste; Hjertet var i Sandhed kongeligt, det var kristelig kjærligt. Derom hersker
kun een Mening. I Højmodighed og Menneskekjærlighed, i Ædelmod,
100 Velgjørenhed og Gavnildhed blev han ikke overgaaet af nogen Dødelig. Derom
vidne de mange Gaver, Legater til Stiftelser, Gratificationer og Pensioner til
Enkelte rundt om i Landene. Man har anslaaet Beløber deraf i begge Rigerne til
en saare betydelig Sum.

105 De ringeste af sine Undersaatter lod han komme for sig, enhver Bedende hørte
han med Huldsalighed. Begjæringer, som paa nogen mulig Maade kunde
opfyldes, opfyldte han; Alle, som kunde hjælpes, hjalp han. Enhver

Naadesbeviisning, han var istand til, glædede ham; og han forhøjede Verdien
110 deraf, ved at bevise den paa den elskværdigste Maade. Kunde han ikke hjælpe og
bønhøre Enhver, saa gikk dog aldrig Nogen utrøstet bort fra hans Ansigt. Man
føjte sig lettet, husvalet, hjulpen blot ved at have seet og hørt ham.

Han elskede Menneskene, og ligesom han selv elskede, saa vilde han og gjerne
115 være elsket, og vide sig elsket. Hans kongelige Valgsprog var: Folkets Kjærlighed
min Belønning. Alt dette er Træk, der vidne om den sande Menneskeven; thi
Menneskehaderen kan ogsaa gjøre vel og meddele paa sin Maade; ikke af
Sympathie men af Stolthed; ikke med kristelig Mildhed men med stoisk Kulde
og Haardhed, med Foragt for Modtageren, med Foragt for hans Taksigelse og
120 Kjærlighed. Næsten kunde man sige, Menneskehaderen gjør vel og meddeler, til
Gjengjæld for den Ret og den Leilighed, som den usle Bønfaldende giver ham til
at ynke og foragte Mennesket, - til Tak for den Anledning han faaer til at udøse
sin Harme og at ødsle med Bitterhed og haard Behandling, eller som en Betaling
for Nydelsen ved Skuespillet, Supplikantens Jammerlighed.

125 Bittre og blodige Taarer maatte vi fælde paa Carl Johans Urne, hvis vi havde
været uskjønsomme Børn, og vor hedenfarne kronede Menneskeven ikke havde
opnaaet den Belønning han attraaede, Folkets Kjærlighed. Men, Gud skee Lov,
den Bebreidelse kunne vi ikke gjøre os. Han blev elsket, og hvo kunde andet end
130 elske ham? Man veed, hvilke Fordomme han gikk imøde, da han første Gang
efter Fredsslutningen kom sammen med Nationen. Men inden føje Tid havde
han indtaget Alle, og erobret de norske nylig saa fiendtligsindede Hjerter. Ak!
der skal meget mindre til end Carl Johans Dyder, for at gjøre en Konge elsket. Et
Folk vil saa gjerne, saa gjerne elske sin Konge, saa gjerne, at, hvor der kun er lidet
135 at elske, der skaber det stakkels Folk sig selv Illusioner, paadigter sin Behersker
Fortræffeligheder, han ganske mangler, og forhøjer og forskjønner, det mindste
Gode, det bliver vaer hos ham.

Disse Betragtninger kan jeg ikke forlade, uden endnu at tilføje noget til vor
140 henfarne gode Konges Ære. Jeg dvæler saa gjerne ved denne skjønne Side af den
Foreviges ophøjede Caracteer. Sympathien for Mennesket var saa overvejende
og fremherskende i denne kongelige Sjæl, at den aldrig fornægtede sig, ikke
engang midt i Feltslagenes blodigste Tummel, ikke engang i de haardeste
Lidelser eller i de sidste Døds-Øjeblikke. Nogle herlige Træk i saa Henseende
145 kan jeg til mine Tilhøreres Opbyggelse fortælle. I det blodige Slag ved Wagram
havde Napoleon befalet, at enhver skulde blive paa sin Post og ved sine

Kanoner, og ingen vige ud, for at beskjæftige sig med de Saarede, førend Slaget var til ende og Seieren vunden. Men Prinsen av Pontecorvo, da han saae de
150 ynkelig Lemlæstede liggende paa Marken, de fæle gabende Saar, de afskudte Arme og Been, de mange Ulykkelige, som sukkede hjælpeløse, da kunde han ikke holde sig, da blødte hans Hjerte, og han spændte Hestene fra Kanonerne, for at føre de Elendige til Lazarettet, og han faldt i Unaade.

155 De sidste 40 Dage i hans Liv vare fulde af Lidelser, Dvale, Fantaseren og Aandsfraværelse; men der var lyse Mellemrum; og i disse lyse Øieblikke, naar Sjælen vaagnede, hvad tænkte han da paa? Kun gudelige og menneskevenlige Tanker beskjæftigede hans Aand under den kortvarende Bevidsthed. Han tænkte paa Gud, hvis Navn han stedse i sit Liv havde nævnt med ydmyg
160 Tilbedelse, og kaldte paa sin Sjælesørger og Skriftefader, for at opbygges ved ham af Guds Ord. Han tænkte paa de Fattige, som lede Frost og Hunger i den da just herskende strængeste Vintertid, og gav Befalinger at komme dem til Hjælp og Husværelse. Han tænkte paa sine Venner, tilsmilede og belønnede dem. Han tænkte paa sit Folk, paa sine kjære Nordmænd, Svear og Gøther. Det
165 sidste Ord, som hørtes fra hans døende Læber, var navnet Oscar; og vidnede ikke dette om, at denne ædle Fyrste under sit sidste Suk frydede sig ved Haabet om, at hans Efterfølger vilde fortsætte hans Værk, hans kongelige Bestræbelser for de forenede Nationers Vel og begge Rigers Lykke?

170 Til disse interessante Træk ved den Hedenfarnes landsfaderlige Hjerte, har jeg endnu at føje eet. Det er nemlig mærkeligt, at han, som var en Feltherre af første Rang, og som i et Tidsrum af 30 Aar havde havt sin Færd med Vaaben, Feltslag og Seiervindinger, og indhøstet den saakaldte Krigerære, eller, som man siger, bedækket sig i Felten med Hæder og Laurbær, - at han sit hele øvrige Liv kunde
175 trives i Fredens stille Ly, og lade Sværdet hvile og Vaabnene uafbrudt tie i 34 Aar. Jo, han elskede Freden, og hans fornemste Omsorg var ved klog Politik at vedligeholde og befæste den. Ingen Ærgjærrighed, ingen Erobringslyst hos ham selv, ingen Tilskyndelse og Opbyggelse af kaldte og ukaldte Raadgivere kunde formaae ham til at bryde Freden. Og hvorfor elskede han Freden? Fordi han
180 elskede Menneskene, elskede Undersaatterne, fordi han vidste, at Fred og Ro er en Velsignelse for Folkene, Krig og Orlog Jammer og Elendighed.

Der har været Uslinger, - der har været mange og mangeslags Tyranner paa Verdens Troner, dem Jorden sukkede under og længtes efter at opsluge, -
185 purpurklædte Folkefordærvere, som Borgerne med Jubel kastede Muld paa.

Man ødslede med Titelen: "Fædrelandets Fader," men faa have fortjent det
skjønne Hædersnavn. Vi, Nordmænd og Svenske, kunne ikke noksom takke
Gud for vor Carl Johan, som i Sandhed var en Landsfader, og i hele sin
190 Regjeringstid viste sig som saadan.

Men lad det være Tyranner eller Landsfædre, naar Konger og Fyrster fare heden,
da rinder os i hu Herrens Ord til Israels Øverster, at læse i Ps. 82, 7: Jeg haver
sagt, I ere Guder, men I skulle dog døe som et Menneske. Naar
195 Vandringsmanden staaer stille ved kongelige Sarkofager, er hans første Tanke
den, at Jordens Herskere, for hvis Aasyn Millioner skjælvede, at Verdens
Vældige, som modtog Tusinders Knæfald og Bønner, som, lig Guder paa
Jorden, raadede for Vee og Vel, for Liv og Død over de i Støvet krybende, i
Hytter boende Undersaatter, - at ogsaa de kun ere Støv og Aske for Kongernes
200 Konges Aasyn, hvis Rige ingen Persons Anseelse kjender, - at ogsaa de maa bøje
deres kronede Nakke i Jorden, naar den Almægtige vil.

Jeg haver sagt, I ere Guder, men I skulle dog døe som et Menneske. Frygtelige
Ord for Tyranner! Trøstens Ord for en trældende Nation, der længe har suk-
ket
205 under Tyngden af et Jernscepter, under Plagerne af et grusomt og uretviist
Regimente!

Jeg haver sagt, I ere Guder, men I skulle dog døe som et Menneske. Sorgens Bud
for Nationer, som ejede en sand Landsfader, der styrede med Viisdom, dømte
210 med Mildhed, beskyttede med Kraft! Sorgens Bud for et Folk, som sad glad
under sit Palmetræ, og nød Retferd og Ro og Landets Frugter, velsignende
Kilden til Freden og Velstanden, bedende Gud for den kjære Landsfaders Liv,
anraabende Himmelen om Udødelighed for Kongen, hans naadige Forsyns
Redskab!

215 Ulykkelige Folk, hvis Trøst er din Beherskers Dødelighed, hvis Haab er til hans
Regjerings Ende! Ulykkelige Folk, som kun i Monarkens Fald finder din
Opreisning, som først aftørre dine Taarer, naar Budskabet kommer: han er død
som et Menneske, og først opstaaer til Jubel, naar det hedder: Riget er taget fra
220 ham! Hvilken rørende Contrast er det af Himlen yndede Folk, som kun
bekymret over, at Herren havde sagt om Monarken, han skal døe som et
Menneske, fældte den første Taare over ham paa hans Grav! Hvilken
paafaldende modsætning, naar Regentens Tab agtes for Tabet af en offentlig
Lyksalighed, som føles af Alle, - naar enhver fremtrænger sig om den store og

elskede Mands ærede Levninger, og den Fattige i ham begræder en Velgjører,
som ikke er mere, den Faderløse en Forsvarer, den Ringe en Beskytter, den
Forurettede en retfærdig Beskjærmer, den Fejlende en naadig Dommer, den
Velhavende en Hævder af Ejendomsrettens Hellighed, den Svage og
230 Frygtsomme et tappert Værn for Freden, og alle Klasser og Stænder,
Videnskabsmænd, Embedsmænd, Sømænd, Handelsmænd, Haandværksmænd,
Landmænd bekjende, at han var deres Haandteringers Forfremmer, Beskytter
og Velynder, bekjende, at Folkets Vel var hans høieste Lov, - takke og velsigne
den Hensovede for hvad han var, sukke over, at han er det ikke mere, sukke over
235 hans Dødelighed.

O, den altseende Gud tæller disse Taarer. Han tæller de Taarer, Undersaatter
fælde over den haarde Folkefordærver i hans Liv og Regimente. Han tæller de
Taarer, Borgere fælde paa den gode og elskede Fyrstes Grav; - og ligesom hine
240 hisset i den anden Verden ville falde som Ilddraaber paa Tyrannens
Samvittighed, - saa ville disse derimod være lysende Demanter i den
uforgjængelige Ærens og Salighedens Krone, hvormed den Evighøje hisset
kroner en Fyrste, som var Folkets Fader, og Guds Tjener, alle til det Gode, som
var en Gud, et Forsyn paa Jorden.

245 Gud, som tog sin Tjener tilbage i sit Skjød, og det efterladte Folk, som
længselsfuldt stirrer efter den opfarne Fader, liig Apostlene paa Bjerget efter
Jesum, - begge give den hedenfarne Landsfader den Udødelighed de formaae; -
Gud Udødeligheden i Himlen, Folket Udødeligheden paa Jorden.

250 Den virkelige Udødelighed, Sjælens salige Udødelighed, det evige Liv skjænker
Gud Fader ham formedelst Jesum Christum; og lovet være Gud og vor Herre
Jesu Christi Fader, som efter sin store Barmhjertighed haver igjennfødt os til et
levende Haab formedelst Jesu Christi Opstandelse fra de Døde. Jesus er
255 Opstandelsen og Livet, og hvo, som troer paa ham, om han end dør, skal han
dog leve.

Kun en Skygge af denne Udødelighed kunne de efterladte Nationer skjænke;
men i taknemmelighed give de hvad de formaae, udødeligt Navn, historisk
260 Udødelighed, uforgjængeligt Hædersnavn. Hans Daad, hans Ære ville de
forevige. Om han end er død som et Menneske, skal han dog leve i Hjerterne, og
nævnes i Efterslægten med Tak og Glæde, som om han end levede. Hans
Erindring kneiser et Hoved højere end alle hans Undersaatters. En Retfærdig,

265 siger David, skal være til evig Ihukommelse. Og saaledes skal Carl Johan være til evig Hukommelse i Norges og Sveriges Folkeslægter. Det er ikke den sidste Ære vi bevise ham i dag. Saga foreviger den, og maaskee vore Børn og Børnebørn, i det de nyde Frugterne af hans priselige Gjerninger, ville komme til klarere at indsee og frimodigere at bejkende den salige Monarks Fortjenester.

270

I flere Henseender kan Carl Johan sammenlignes med David, Israels Konge. Som David kaaredes han til Konge for sin Tapperheds og Guds frygts Skyld. Som David stiftede han et nyt Dynastie, og blev Stamfader til en ny Kongerække. Som Davids, var største Delen af hans Livsbane udmærket ved
275 Krige, Uroligheder og mægtige Stats-Omvæltninger. Som David bidrog han storligen til sit Fødelands Frelse ved at slaae de Philistere, som i Revolutionens oprørte Tider kastede sig over det. Som David oplevede han skrækkelige Begivenheder i sin Familie, og saae Besvoglede forspilde Krone og Scepter. Som David var han tapper i Krigen, mild og menneskekjærlig i Freden. Liig David,
280 der inden sit Endeligt forenede Israels Stammer, samlede Carl Johan Scandinaviens længe adsplittede og tvistende Folkestammer under sit Scepter. Liig David erholdt han af Guds Naade en ligesaa rolig Livsaften, som Dagene havde været stormende. Liig David døde han i en god Alderdom, mæt af Dage, Rigdom og Ære, 1. Krøn. 29, 28. Liig David havde han den Trøst i sin sidste
285 Stund at see Regjeringen befæstet, Staten i Orden og Rigerne i den dybeste Fred, og at kunne overgive sine elskede Undersaatter og sine Kongeriger til en værdig Efterfølger, David til Salomon - Carl Johan til Oscar den Første, den anden i den nye norske og svenske Kongerække, og som ved alt hvad han hidtil har sagt og gjort, ved Yttringen af de ædleste og folkekjæreste Grundsætninger,
290 og ved at erklære Sandhed og Ret for sit Livs Formaal, vækker ligesaa glimrende og frydelige Forventninger hos Nordmænd og Svenske, som Salomon vakte i alle Israels Stammer. Endelig lignede Carl Johan den israelitiske David ogsaa deri, at han opbyggede sit Huus og sine Omgivelser ved den Ro og den Fortrøstning til Gud, hvormed han forlod denne Verdens Herligheder.

295

Det er et opbyggeligt Syn, det er stort, ophøjet ædelt, rørende at skue, naar en stormægtig Monark, saasnart Alherren kalder paa ham, med Sjælero, Tilfredshed og Hengivenhed i Guds Villie stiger ned fra Tronen i Graven, og paa den Almægtiges Vink lægger Purpur og Guld, Krone og Scepter tilside, og
300 forlader al den Herlighed han nød paa Jorden. Carl Johan viste sig altid i Livet gjennemtrængt af Religionens store Sandheder. Hvo kan derfor tvivle paa, at han jo skyldte disse sine religiøse Overbeviisninger, denne sin Tro Sindets blide

305 Fred i Dødsstunden, - i Dødsstunden, da Religionen og dens store Lærdomme,
om end forglemte i Livet, ere Menneskets eneste Anker, eneste Støttestav. O ja,
vor elskede gamle Konge, han har lovet og takket Gud vor Herre Jesu Christi
Fader for sit levende Haab formedelst Jesu Christi Opstandelse fra de Døde, -
for sit levende Haab, at en herligere Krone lyste ham imøde hisset i Evigheden, -
for den salige Tro, at han slap de forgjængelige, for at gribe de uforgjængelige
310 Klenodier, som Rust og Møl ikke fortære. Maalløs paa Sygelejet hørte han
Røsten fra Himmelen, som Johannes i Aabenbaringen 14, 13: Salige ere de
Døde som døe i Herren. Aanden siger, at de skal hvile af deres Arbejder; men
deres Gjerninger følge med dem.

315 Med Carl Johan fulgte mange gode Gjerninger, mangelnden ædel Daad over paa
hiin Side. Det var han sig bevidst, og det blev hans Trøst i Døden. For sit
Fødeland havde han saa ofte udøst sit Blod, og vovet sit Liv, for at redde det i
farlige Omstændigheder. For sit andre Fædreland, af hvilket han blev en kaaret
Søn, for dets Gavn og Frelse, vovede han atter sit Liv i blodige Fegtninger, ja
320 udsatte sig ikke alene for Møjer og Farer, men, det som mere er, for
Forsmædelser, og fornægtede sig selv og sine Følelser. Dets synkende Velfærd har
han gjenoprettet, dets Fred har han befæstet. To beslægtede Folkestammer, som
gjennem Aarhundreder havde ødelagt hinandens Grændser og udøst hinandens
Blod i daarlige Trætter til ingen Nytte, endskjøndt de begge formedelst deres
325 uformuende Omstændigheder ikke trængte til Noget saameget som til Fred, Ro
og venligt Naboskab, mellem dem stiftede han en evig Forsoningspagt, mellem
dem knyttede han et uforgjængeligt Venskabsbaand, idet han lagde deres
Hænder som Brødre til sammen, og blev begges Herre og Fader. Derved skilte
han Sveriges og Norriges Land ved en Arvefiende; derved udrettede han, at
330 ethvert af Rigerne paa sine Grændser nu kun er omringet af Oceanet og af
forsonede Forbundne, Venner og Brødre; deraf havde han den søde Trøst paa
sit Yderste, at han i sit Liv havde bidraget til at formidske Menneskeslægtens
Elendighed, ved at formidske Krigene eller Aarsagerne til Krigene.

335 Hvad Norge i Besynderlighed angaaer, da har han af dette Land den store
Fortjeneste, at han antog og bekræftede den Grundlov, vi for 30 Aar siden
dannede os, og som er overalt erkjendt for den frieste i Europa. Og saa længe
han bar den Krone, Norges Mænd rakte ham, have vi stedse erfaret et mildt og
naadigt Regimente. Retfærd og Menneskekjærlighed fremlyste af hans
340 Beslutninger; ligesom han og ærede som en hellig Ting den Statsforfatning, vi
havde ønsket os og givet os, som vi troede at finde borgerligt Held i, og ved

hvilken vi hidtil ogsaa have fundet os saa vel. Disse gode Gjerninger tilligemed hans utallige Godædigheds-Handlinger fulgte med den ærværdige Olding paa
345 hin Side. Derfor kunde han trøstefuld gjøre det Skridt, for hvilket den mægtigste Monark maa bæve, Skridtet til Graven; - derfor kunde han haabende og rolig gaae ind for den Almægtiges Domstoel, hvor ingen har et større, et svarere Regnskab at aflægge end de, der sidde paa Kongestolene og raade for Millioners Velfærd.

350

Dog, - var det allene Forventningen af den udødelige Belønning, som er forjettet de Trofaste paa hin Side af dette skrøbelige Jordliv, som udbredte Fred og Ro over vor forevige Fyrstes sidste Sukke? Nej, nej, denne Forventning, ihvor sød, ihvor trøsterig den er for ethvert retskaffent Hjerte, formaaer dog ikke at
355 skjænke en døende Fader fuldommen Beroligelse; thi en øm Bekymring for dem, der snart skulle være faderløse, forfølger ham, saa at sige, lige til Himmels Porte, og forstyrrer hans Sind selv ved Indgangen til Saligheden. Ikke skulde derfor den gamle Folkefader, den gode Kristen uden Smerte og Uro - ja just fordi han var en Folkefader, en god Konge og en god Kristen, skulde han
360 ikke uden Uro og Smerte have nedsteget i Fristedet for Verdens Møjer, naar han ikke havde vidst, at han efterlod sine Folk en anden i hans egne Grundsætninger opdragen ædel Styrer, og naar han ikke havde været vis paa i ham at efterlade Klogskab, Borgersind og Høimodighed paa sin trone, saa at Tingene uforstyrrede kunde gaae i samme Aand, og hans Død ikke volde Uroligheder og
365 Ulykker for hans elskede Undersaatter. Gud var Oldingens første trøst i Døden, - hans elskelige Søn, hvis Navn svævede paa hans Læber, var den anden.

Ogsaa vi sætte vort Haab og vor Trøst til Gud i Himlen og til den nye Styrer, hans Forsyn har sat paa Rigets Trone, forladende os paa, at denne talentfulde og
370 kraftige yngre Fyrste i sin ædle Faders Fodspor vil befæste og vedligeholde, udvide og forøge alt det begyndte Gode. Og saa takke vi Gud, som lod sin Tjener fare i Fred, saa mæt af Verden og dens Forfængelighed, saa mødig af kamp og Strid, saa nedbøjet af Alder.

375 Salige! Forklarede! Nu har Du stridt den gode Strid! Nu hviler Du fra dine Arbejder, og dine gode Gjerninger fulgte med Dig! Nu priser Du den evige Gud, som var Dig saa udmærket miskundelig i Liv og Død, som lettede Dig dine sidste Sukke, som førte Dig ved sit Forsyns Haand saa forunderligen, - som prydede Dig paa Jorden med Hæderens Laurbærkrands, med Fredens Oljebblade,
380 med Alderdommens Sølvkrone, med tvende Rigers Guld kroner, og som

styrkede Dig til at bære dem med Held, med Ære og Værdighed! Nu priser Du
den Algode, for hvis Trone du staaer, at han vederqvægede Dig i Lidelserne, og
styrkede Dig under Byrderne, - at han saa mildt og stille tog det dobbelte Spir ud
385 af din skjælvende Haand, - forløste Dig fra din ophøjede Post, fra de store og
ansvarsfulde Pligter, han naadelig havde paalagt Dig i denne Verden, og førte
Dig til salig Hvile og evig Ro! Nu har Alherren, som tog din jordiske med
Torner omflettede Krone af din Isse, kronet Dig i sin Himmel med herlighedens
uforgjængelige Diadem! Nu har Du ombyttet Purpuret med Englenes hvide
390 Klædebon, - og Verdens tunge Kongespir med Evighedens skønne Palmer. Dit
Rige er ikke mere af denne Verden. Gud Rige er Dit! Du er nu mere end den
vældigste og rigeste Hersker paa Jorden. I Himmeriges Rige staaer du forynget,
forklaret for Kongernes Konges Trone, forglemmende Tantet og
Forfængeligheden af den Jord, Du forlod, - tilbeder og er salig. Gud har din Sjæl.
395 Vi have dit Støv, dit Navn, dit Minde og Frugten af dine Gjerninger. Vi, som
blande vor Sorrig med en kjær Konges, der nu hersker i Norden, vi og en
taknemmelig Efterslægt omgive dine Levninger, dit Navn, dit Minde med
Hæder og Ære! Amen.

400

Kilde

405 Nicolai Wergeland: Sørgetale over Hans Majestæt høisalig Kong Carl Johan. Christiania 1844

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kong-carl-johan>

410

415